

tarke.

4.
1

Hautarauniota y.m. kiinteitä muinaisjäännöksiä Merijärvellä.

4 valokuvaa (lev. 8508-11).

1 Elokuussa 1914 Merijärvellä oleskellessani kävin katsomassa m.m. erästä kivirauniota, joka sijaitsi Ilvessalon mäellä kallioperustalla ja vaikutti pronssikautiselta hautarauniolta (kertomus top. arkistossa).

V. 1925 ilmoitti kirkkoherra Yrjö Kortekangas kirjeessä (top. arkistossa) Muinaismuistoyhdistykselle, että Merijärven pitäjässä on monilla paikoilla, usein paljaalla kalliolla, m.m. Merijärven kylän Alapäässä Pappilan, Taluksen ja Tanskan mailla, kivilatomuksia, "jotka päätellään muinaisaikojen ihmisten hautakummuiksi".

2 Kun elokuussa 1932 tein matkan Merijärven Alapäähän sieltä tavattua vasarakirveshautaa tarkastamaan, sain myös aikaa käväistä katsomassa paria tällaista rauniota (kuv. 1-4). Ne sijaitsivat Konikalliolla, Tanskan talosta (Tähkäjärven järvi-kuivan länsirannalla) n. 2 km (linnuntietä n. 1,600 m) luoteeseen päin, Merijärven kylän Tuomas Tanskan talon maalla. Konikallio eli -kangas on kaakkois-luoteis-suuntainen, kaakossa korkein, poronjäkälää, puolukanvarpua ja mäntymetsää kasvava kallioselänne. Kalliolla on, paitsi eräitä luontaisia kivikasauksia, kaksi selvästi ihmisten tekemää rauniota.

Toinen raunio (kuva 4) on epätasaisella kallioalustalla, loivassa notkopaikassa, n. 100 m Konikallion selänteen kaakkois-päästä luodetta kohden. Se on ilmeisesti alkuaan ollut pitkulainen, joks. kallioselänteen suuntainen, mutta sen kaakkois-osaan on kaivettu kuoppa, jossa nyt kasvaa mänty, ja sen kohdalta kiviä on heitelty laveammalle. Kuoppa on jo vanha ja kivet ovat jäkälöityneitä. Raunion pituus (SSE - NNW) on

6,5 m, leveys kaakkoispäässä kuopan kohdalla 4,0 m, luoteispäässä 3,30 m, korkeus 50-60 cm. Siinä on miehen nostannaisia kiviä n. 4-5 kerrosta.

Toinen raunio (kuvat 1-3) on selostetusta jokseenkin länteen n. 45 m, kapealla soikeahkolla kallionyppylällä, peittäen sen huipun jokseenkin kokonaan. Se näyttää suhteellisen ehyeltä, joskin raunion reunoilta on sortunut jonkun verran kiviä hajalle. Kuten edellinenkin, se on koottu nostannaisista kivistä, ja myös luoteispäästään kapein ja sangen matalakin vain 1-2 kivikertaa käsittävä; kaakkoisosassa on leveämpi ja korkeampi, ja tältä taholta raunio on alustana olevan kalliotöyrään vaikutuksesta melkoisen komeankin näköinen (kuv. 2-3). Pituus (SSE-NNW) on 8 m, lukuunottamatta joitakin ulommaksi vyöryneitä hajakiviä, leveys kaakkoisosassa 4 m, luoteisosassa 2,20 m ja vähemmänkin.

Konikallio on merkitty Merijärven Tanskan vasarakirveslöydöistä jättämäni kertomukseen liittyviin karttoihin I-II.

Samantapaisia raunioita kerrottiin olevan useampia Pappilan metsäsaralla, Laatokan- eli Laatukankangas nimisellä paikalla, jossain Saukkojärven tienoilla, ehkä parisen km Konikallioilta länteen päin. Nevojen vetisyyden takia sanottiin pääsyn paikalle olevan sangen vaikean. Diakooni K. A. Eloranta, joka oli nähnyt Laatukankankaan rauniot, kertoi niitä olevan vähintään 4, kaikki matalalla kallioselänteellä ja suorastaan kalliopohjalla. Ne ovat koottuja osaksi liuskakivistä, joskin mukulakiviäkin on joukossa. Ainakin yksi raunio on pitkulainen, n. 7 m pitkä ja ehkä n. metrin korkea, mutta hyvin kapea. Toiset rauniot ovat pyöreämpiä. Yhtä rauniota on pengottu.

Luulisin Ilvessalon, Konikallion ja Laatukankankaan kallio-perustalla olevia raunioita pronssikautisiksi hautaraunioiksi, varsinkin kun ne sijaitsevat - ensinmainittua lukuunottamatta -

1)
juuri kivi-kautisen löytöalueen merenpuolella.

Ent. Tahkajärveen lännestä pistävällä Kokkoniemellä, Tanskan taloista pohjoiseen päin ja niiden maalla, kerrottiin myös olevan kiviraunioita. Käväsin niitä katsastamassa. Niemen tyvessä oli iso ja komea, kokonaan kivistä ladottu tervahauta, jossa halsin puosiakin oli vielä säilynyt. Alempana niemellä, mutta kuitenkin järven vanhimman rantapenkereen yläpuolella, oli ainakin 6 epämuotoista, pienehköä kivirauniota, ilman mitään keskinäistä järjestystä. Joitakin oli askettain pengottu, ja kivet näyttivät tulen vaikutuksesta lohjenneilta. Koskemattomia raunioita oli vaikeata huomata sammalpeitteen alta. Ilmeisesti kaskestraunioita.

Matkan varrella Konikallioille poikettiin katsomassa muuatta, kuten muistitieto kertoi, potaskankeittopaikkaa Pahaojan itäpuolella. Siinä oli hiekkakumpu, sen vieressä kuoppa ja lähitöllä vielä kolmesta kivistä ladottu tulisija: sekä ison laakakiven päälle koottu kivikasa. Viimemainittua oli pengottu, jolloin kivien alta oli tullut hiiliä näkyviin.

Merijärvi, elokuun 28 p. 1932.

Aarne Ayräpää.

1) Pyhäjokivarren alimmat kivi-kauden löydöt ovat Merijärveltä, Tahkajärven rannoilta sekä Tynkilänkosken ja Komukosken tienoilta, huomattavasti yli 40 m:n meren pintaa ylempää. Vain yksi reilallinen kiviase (3764:3), mahdoll. sekundaarinen löytö, voi olla 40 m:n käyrän alapuolelta. Ks. kivi-aseiden loppuluetteloon merkitsemiäni lisätietoja.

lev. 8508.

1. Konikallion läntinen hauta-
raunio Koillisesta päin, suojä-
muskuntapäällikkö A. Janska raunion
luoteispäässä. Valok. 28. 8. 1932.

lev. 8509.

2. Sama kuin yllä etelästä päin.
Valok. 28. 8. 1932.

lev. 8510.

3. Kuten kuv. 2 mutta lähempää ja käyttäen keltalevyä.

Valok. 28. 8. 1932.

lev. 8511.

4 Konikallion itäinen hautausraunio, eteläkaakosta.

28. 8. 1932.

Valok. Aarne Ayräpää 1932.